Järnhälen.

Av Jack London
En roman om miljonernas makt

(Forts. fr. föreg. nr.)

"Och du själv då?" frågade jag, medan undan mott småleende kärlekens allvarliga och djupa oro dolde sig.

"Med mig är det ingen fara," skrattade han. "Jag kan bli dömd till döden och avrättad, men jag kommer aldrig att bli korsfäst. Jag är för djupt och säkert rotad vid jorden."

"Men varför skulle du föra in biskopen på korsets väg?" frågade jag. "Du kan inte förneka, att det är ditt verk."

"Varför skulle jag lämna en lugn och belåten själ i hans välbehag, medan miljoner förtvivla i elände och slaveri?" frågade han.

"Men varför rådde du då far att ta emot tjänstledigheten?"

"Därför att jag inte är en ren och upphöjd själ," blev svaret. "Därför att jag är praktisk och jordbunden och självisk. Därför att jag älskar dig och liksom för forntidens Ruth är ditt folk mitt folk. Vad biskopen angår, så har han ingen dotter. Dessutom kommer hans lilla obetydliga klagorop likväl att uträtta något gott för revolutionen, och hur litet det än må vara, är det ändå att räkna med."

Jag kunde inte instämma med Ernest. Jag kände väl biskop Morehouses ädla karaktär, och jag kunde icke tro, att då hans röst höjdes för rättvisans sak, den blott skulle bli ett litet obetydligt klagorop. Men jag hade ännu ingen personlig erfarenhet av de hårda händer, som tillhöra livets faktä, liksom Ernest hade det. Han insåg tydligt den obetydliga verkan biskopens renä avsikter skulle ha, och kommande händelser skulle även lära mig inse det.

Det var endast helt kort tid härefter, som Ernest i form av en rolig anekdot omtalade för mig ett erbjudande, han fått att övertaga chefsposten för Förenta Staternas arbetsförmedling. Jag blev alldeles överförtjust. Lönen var jämförelsevis stor och skulle säkerställa vårt äktenskap. Dessutom var det just ett passande arbete för Ernest, och min svartsjuka stolthet över honom att jag bemärkte anbjudandet som ett rättvist erkännande av hans förtjänster.

Men så lade jag märke till den där glimten i hans ögon. Han skrattade åt mig.

"Du tänker väl inte — inte avslå?" frågade jag flämtande.

"Det är ett mutningsförsök," sade han. "Bakom det ånar jag klart Wicksons skickliga hand, och bakom honom än större män. Det är ett gammalt knep, lika gammalt som klasskampen — man stjäl arbetarariméns ledare. Stackars förrådda arbetare! Om du bara visste, hur många av deras ledare, som förut blivit köpta på det viset! Det är billigare, mycket billigare att köpa en general än att bekämpa honom och hela hans armé. Vi ha t. ex. — men jag vill inte nämna några namn. Jag är tillräckligt upprörd över det ändå. Min älskling, jag är en arbetets härförare- jag kan ej låta köpa mig. Om ej för annat, så skulle minnet av min stackars gamle far och det sätt, varpå han arbetade sig till döds, ställa sig hindrande i vägen."

Min store, starke hjälte hade tårar i ögonen. Han kunde aldrig glömma, hur hans far hade blivit misshandlad — de lumpna lögner och de småstölder han blivit tvingad till för att kunna skaffa sina barn föda.

"Min far var en god man," sade Ernest en gång till mig. "Hans själ var god, men den blev förvriden och stympad och slagen genom hans livs olyckor. Hans herrar gjorde honom till ett brutet djur, de bestarne. Han kunde ha levat i dag liksom din far. Han hade en kraftig kroppsbyggnad. Men han blev intvingad i maskinheriet och arbetad till döds för andras vinst. Tänk på det! För andras vinst — hans blod, hans livskraft förvandlades till läckra supéer, till juvelsmycken och till andra liknande sinnenas njutningsmedel för de lättjefulla och parasitiska kapitalisterna, hans herrar, de bestarne."

VII.

BISKOPENS DRÖMSYN.

"Jag kan ej styra biskopen längre," skrev Ernest till mig. "Han är alldeles uppe i det blå. I kväll ämnar han försöka att vrida vår eländiga värld rätt igen. Han skall överbringa sitt budskap. Så har han sagt mig, och jag kan ej få honom att avstå därifrån. I afton skall han tala på I. H. P., och han kommer att framföra sitt budskap under själva inledningen.

Det bästa av alla flugdödare. 10 cent pr. paket, hos alla apotekare, matvaru- och diversehandlare.

"Vill du gå med och höra honom? Naturligtvis är han dömd att misslyckas. Det kommer att göra dig ont— och skall krossa hans hjärta; men det kommer att tjäna dig som åskådlig undervisning. Du vet, min älskling, hur stolt jag är över att du älskar mig. Och därför vill jag, att du skall känna mig till mitt fulla värde, jag vill i dina ögon i någon mån gottgöra min ovärdighet. Och därför fordrar min stolthet, att du skall se, att min tankegång är riktig. Mina åsikter äro stränga; att en så ädel själ som biskopen måste misslyckas, skall visa dig nödvändigheten av en sådan stränghet. Kom alltså i afton. Hur sorgliga kvällens tilldragelser än må bli, så känner jag, att de skola föra dig närmare till mig."

I. H. P.* höll denna kväll sin sammankomst i San Francisco. Den hade sammankallats för att avhandla den offentliga sedeslösheten och botemedlen därför. Biskop Morehouse presiderade. Han föreföll att vara mycket nervös, där han satt på plattformen, och jag kunde se, att han befann sig i stark själsspänning. Vid hans sida satt biskop Dickinson, så H. H. Jones, präses för den teologiska fakulteten vid universitetet i Kalifornien, mrs W. W. Hurd, vilken brukade organisera alla stora välgörenhetsföretag, Philip Ward, också en stor filantrop, och flera mindre lysande personligheter på välgörenhetsområdet.

Biskop Morehouse reste sig och började helt abrupt:

"Jag satt i min kupé och åkte genom gatorna. Det var om natten. Då och då såg jag ut genom kupéns fönster, och plötsligt tycktes mina ögon bli öppnade, och jag såg tingen som de verkligen voro. Först slog jag händerna för mina ögon för att jaga bort den fasansfulla synen, men så framställde sig den frågan för mig där jag satt i mörkret: Vad bör göras? Vad bör göras? En stund senare frågade jag mig själv: Vad skulle vår Frälsare ha gjort? Och vid denna fråga tycktes hela platsen uppfyllas av ett klart ljussken, och jag såg min plikt framför mig lika klart, som Saulus såg sin på vägen till Damaskus.

"Jag lät kupén hålla och steg ur, och efter några minuters samtal med två av de prostituerade, kvinnorna, nödgade jag dem att stiga upp i vagnen tillsammans med mig. Om Jesus hade rätt, så voro dessa två olyckliga varelser mina systrar, och enda hoppet för deras räddning låg i min ömhet och tillgivenhet för dem.

"Jag bor i ett av San Franciscos vackraste kvarter. Det hus, i vilket jag bor, kostar hundra tusen dollars, och dess inredning, böcker och konstföremål äro värda minst lika mycket. Huset liknar en herrgårdsbyggnad. Nej, det är snarare ett palats med massor av tjänare. Jag visste aldrig förut, vad palats voro till för. Jag trodde de funnos för att man skulle bo i dem. Men nu vet jag det. Jag tog de två kvinnorna från gatan med mig in i mitt palats, och nu skola de stanna hos mig. Jag hoppas kunna fylla värtenda rum i hela huset med deras olyckliga systrar."

Auditoriet hade börjat visa allt större och större oro, och deras ansikten, som sutto på plattformen, uttryckte obehag och bestörtning. När biskopen hunnit till denna punkt, reste sig biskop Dickinson med ett uttryck av vämjelse och lämnade salen. Men biskop Morehouse gav ej akt på något av det som tilldrog sig runt omkring honom. Hans ögon voro upptagna med hans drömsyner, och han fortfor:

"Å, systrar och bröder, i denna handling fann jag lösningen av alla mina svårigheter. Jag visste ej, vad vägnar voro till för. Men nu vet jag det. De äro till för att bära de svaga, de sjuka och de gamla, de äro till för deras skull, som förlorat till och med känslan av sin skam.

"Jag visste ej, vad palats voro till för, men nu har jag sett, vartill de skola användas. Kyrkans palats borde vara hospital och vårdanstalter för dem som fallit ned vid vägen och hålla på att förgås."

Han gjorde ett långt uppehåll, helt och hållet behärskad av de tankar, som rörde sig inom honom, och orolig över hur han bäst skulle kunna uttrycka dem.

"Kära bröder, jag är visst icke den rätta att tala till er om moral. Jag har alltför länge levat i skam och hyckleri för att vara i stånd att hjälpa andra, men min handling gent emot dessa mina båda olyckliga systrar har visat mig, att vägen är lätt att finna. För dem som tro på Frälsaren och hans evangelium kan det ej bli fråga om andra band människor emellan än tillgivenhetens. Endast kärleken är starkare än synden — starkare än döden. Därför säger jag till de rika i denna församling, att det är deras plikt att göra detsamma som jag har gjort. Och var och en av er, som är förmögen, ville upptaga en tjuv och behandla honom som sin broder, eller en olycklig kvinna och behandla henne som sin syster, så skulle San Francisco varken behöva någon polis eller magistrat; fängelserna skulle förvandlas till hospital, och den brottslige skulle försvinna på samma gång som brottet.

"Vi måste ge oss själva och ej endast våra penningar. Vi måste göra som Kristus gjorde — det är kyrkans budskap till oss i dag. Vi ha förirrat oss långt bort från Mästarens härdomar. Vi hålla på att förkasa i våra egna köttgrytor. Vi ha satt mammon i stället för Kristus. Jag har här en bikt, som belyser alltsammans. Jag vill läsa upp den för er. Den har skrivits av en förvillad själ, som likväl såg klart.* Den får ej tas som ett angrepp mot den katolska kyrkan. Det är ett angrepp mot varje kyrka, som förirrat sig från den rätta vägen, som i pomp och stål avlägsnat sig från Mästarens fotspår och utestängt hans lamm. Så här låter den:

Mot domens valv förtonar silverklangen av trumpet;
på knä i ödmjuk vördnad böja sig de fromma.
På mänskors skuldror bärs förbi
Hans Helighet
likt mäktig Gud. Se påven uti Roma!

Som präst han bär en dräkt mer vit
än havets skum,
däröver röda kungamanteln, och den granna
tredubbla kronan strålar på hans panna.
I härlighet och glans han förs till sina rum.

Mitt hjärta flyr tillbaka många hundra värar
till En, som vandrade vid enslig väg,
förgäves sökande en sten att vila sig i ro.
'Se, rävarna ha lyor och var fågel bo.
Jag måste ensam vandra, trött i håg,
med sårad fot, och dricka vinet salt av tårar.' "

Auditoriet var tydligen upprört men visade intet bifall. Biskop Morehouse lade dock ej märke till någonting utan fortsatte stadigt den väg han slagit in på.

"Och därför säger jag till de rika bland eder, och till alla rika för övrigt, att ni förtrycka Mästarens lamm. Ni ha förhärdat edra hjärtan. Ni ha tillslutit edra öron för de röster, som ljuda runt omkring i landet — de smärtans och sorgens röster, som ni ej nu vilja höra, men som en dag skola göra sig hörda. Och därför säger jag —"

Men då han hunnit så långt, reste sig H. H. Jones och Philip Ward på en gång och förde biskopen ned från plattformen, medan åhörarne sutto där häpna och andlösa.

Ernest skrattade hårt och vilt, när han kom ut på gatan. Hans skratt skar mig in i själen. Mitt hjärta tycktes färdigt att brista av återhållna tårar.

"Han har överlämnat sitt budskap," utropade Ernest. "Biskopens manliga, djupa och ömma natur har brutit fram, och hans kristna församling, som älskat och sett upp till honom, kom till den slutsatsen, att han var galen! Såg du, hur ömt och bekymmersamt de förde honom från plattformen? Helvetet måste ha skrattat vid denna syn."

"Icke desto mindre måste det som biskopen i dag sagt ha gjort ett djupt intryck på hans åhörare," sade jag.

"Tror du det?" frågade Ernest i gäckande ton.

"Det kommer att göra sensation," försäkrade jag. "Såg du ej, att herrar reporters skrevo, som hade de varit vilda, medan han talade?"

"Av vilket inte en rad kommer att stå i tidningarna i morgon."

"Det är omöjligt!" utropade jag.

"Vänta, så får du väl se," ljöd svaret. "Inte en rad, inte en tanke av allt vad han yttrade kommer att inflyta i pressen. Allt kommer att undertryckas."

"Men våra reporters då," invände jag. "Jag såg dem ju."

"Inte ett enda ord kommer att bli tryckt. Har du glömt redaktörerna? De få sin avlöning genom att uppmuntra en viss politik, och denna politik är att ej trycka någonting, som kan hota det bestående samhällsskicket. Biskopens uttalande var ett häftigt angrepp mot den bestående moralen. Det var hädiskt. De förde ned honom från plattformen för att hindra honom från att yttra flera hädelser. Tidningarna komma att rena hans hädelser i tystnadens glömska. Förenta Staternas press? Den är en parasitväxt, som göder sig på kapitalistklassen. Dess åligande är att tjäna det bestående genom att forma

* Det har ej varit möjligt att tyda dessa initialer.

Dr. Thomas Elektriska Olja
för människor och djur.

UTI ÖVER 60 ÅR DET POPULÄRA MEDLET FÖR HOSTA, FÖRKYLNING, VRICKNING, SÅR, SKAVSÅR, LAM RYGG, ETC.
Få det äkta PRIS 35c. överallt.

* Oscar Wilde, en av språkets mästare under den kristna tidräkningens nittonde århundrade.

den allmänna opinionen, och det gör den också.

"Låt mig profetera hur det kommer att gå. I morgon komma tidningarna endast att omnämna, att biskopens hälsa är vacklande, att han arbetat för strängt och att hans krafter sveko honom fullkomligt i går kväll. Om några dagar kommer man att få läsa, att han lider av höggradig nervositet och beviljats tjänstledighet av sin tacksamma jord. Därpå kommer ett av följande två ting att hända: endera kommer biskopen att återvända från sin tjänstledighet som en återställd man, vars ögon ej längre äro fördunklade av några drömsyner, eller också kommer han att framhärda i sin galenskap, och då kan du vänta framdeles i bladen få läsa medlidsamma uttalanden om att han är sinnessjuk. Därefter kommer han att lämnas åt sig själv för att tala om sina drömmar inför fyra madrasserade väggar."

"Nej, nej, nu går det för långt!" utropade jag.

"I samhällets ögon kommer det säkerligen att te sig som vansinne," svarade han. "Vilken hederlig karl, som ej är galen, skulle väl ta upp fallna kvinnor och tjuvar i sitt hem för att behandla dem som sina systrar och bröder? Det är sannt, att Kristus dog mellan två ogärningsmän, men det är en annan historia. Vansinne? Om andra hysa olika uppfattningar än vi själva, anse vi dem alltid för en smula galna. Var går gränsen däremellan och verklig sinnessjukdom? Det är för oss ofattligt, att någon verkligt sund människa ej instämmer i våra egna sunda åsikter.

"Vi ha ett tydligt exempel härpå i aftontidningen. En kvinna vid namn Mary McKenna bor söder om Market street. Hon är en fattig men hederlig kvinna. Dessutom är hon patriot. Men hon har en oriktig uppfattning om den amerikanska flaggan och det beskydd, den antages symbolisera. Och se här, vad som hänt henne. Hennes man blev utsatt för ett olycksfall och för en tid av tre månader intagen på sjukhuset. Trots det att hon tog emot tvätt, kunde hon ej betala hyran. I går blev hon vräkt. Men föret hissade hon amerikanska flaggan och förklarade, att i kraft av dess beskydd hade ingen rättighet att kasta ut henne på gatan. Vad tror du hände? Hon blev arresterad och förklarad sinnesrubbad. I dag har hon blivit undersökt av experter på området och skickats till Napa hospitalet."

"Men det där är långsökt," invände jag. "Antag, att jag skulle vara av olika åsikt med hela världen angående den litterära stilen i en bok. För det skulle de inte kunna skicka mig till ett hospital, eller hur?"

"Mycket sannt," svarade han. "Men dylika olikheter i åsikter skulle ej utgöra något hot mot samhället. Det göra däremot biskopens och Mary M'Kennas. Hur skulle det gå, om allt fattigt folk nekade att betala sin hyra och sökte tillflykt under den amerikanska flaggan? Då skulle ju husvärdarna få gå och tigga. Och biskopens åsikter äro precis lika farliga för samhället. Ergo, måste han till dårhuset."

Men fortfarande vägrade jag tro, att han hade rätt.

"Vänta, så skall du få se," sade Ernest. Och jag väntade.

Morgonen därpå skickade jag efter varenda tidning. Så långt hade Ernest rätt. Ej ett enda ord av dem biskop Morehouse yttrat var tryckt. I ett eller två av bladen omnämndes att han blivit överväldigad av sina känslor. Men de plattheter, som yttrats, sedan han lämnat rummet, voro däremot omständligt refererade.

Några dagar senare syntes en notis att biskopen begivit sig på rekreationsresa för att återhämta sig efter sitt överansträngande arbete. Så långt var ju allt gott och väl, men ingen antydan hade varit synlig om sinnessjukdom eller ens om nervös överretning. Föga kunde jag drömma om den fasansfulla väg biskopen var dömd att vandra — till det Getsemane och den korsfästelse, som Ernest haft i tankarna.

(Forts.)

Södra Sverige.

(Forts. fr. sid. 6)

förutspåddes en lysande sångarbana, har nyligen firat triumfer även i Tyskland. Den tyska fackkritiken hälsar henne som en ny Jenny Lind, och hennes konserter prisas såsom säsongens allra förnämsta. Samtliga kritiker framhålla, att stämman är den kanhända skönaste, som på många år klingat i konsertsalarna.

Den försvunna återfunnen död. Den 28 juli anträffades liket av en ung man flytande i älven vid Marieberg strax ovanför Kungälv. Den döde var identisk med en sedan en vecka tillbaka försvunnen yngling, Karl Henri Pettersson från Romelanda. Denne hade bevistat en danstillställning på Lysegården. Då han var ganska berusad, tillsades han av en broder att lämna dansbanan, vilket han ock gjorde. Man förmodar, att han sedan velat bege sig till en på andra sidan belägen dansbana samt under försök att lösgöra en båt fallit i vattnet och drunknat, då han icke var simkunnig. Den bortgångne var 18 år gammal och son till en lantbrukare från Häffrekullen, Romelanda.

Åseda ålderdomshem i lågor. Åseda gamla ålderdomshem, beläget på Åseda Kexegårds ägor, nedbrann d. 29. Huset rymde nu blott en familj, och vid tillfället var blott 71-årige C. J. Carlström hemma samt ett par minderåriga barn. Efter vad man kunnat utröna hade Carlström, då han skulle göra upp eld i spiseln, begagnat sig av papper och fotogen med den påföljd, att han själv fick håret avsvett, samtidigt som tapeterna i rummet fattade eld, som hastigt spred sig till alla delar av det gamla, av kärnfuru timrade tvåvåningshuset. Inom en timmes tid var hela byggnaden förvandlad till en glödhög. Olyckan försiggick ganska omärkligt. Endast ett fåtal av samhällets invånare visste något därom, förrän allt var över.

Ett fruktansvärt mord- och självmordsdrama har natten till den 3 aug. utspelats i huset nr 7 Jungmansgatan. Kl. 9:45 meddelade en patrullerande polis per telefon till Majornas polisstation, att i nämnda hus två personer i ett rum på nedra bottnen, bebott av en serveringsflicka, Bertha Persson, påträffats dödade med revolverskott. De döda voro Bertha Persson och hennes fästman Johan Lundberg. Fröken Persson hade sedan fyra år varit förlovad med maskinisten Johan Lundberg, anställd på Broströmsångaren Inland. Hon hade innan hon flyttade till Jungmansgatan 7 bott i huset nr 22 vid samma gata, och även där har man ingenting annat än gott att säga om den under så tragiska förhållanden bortgångna. Fröken Persson hade för ett par dagar sedan mottagit ett brev från fästmannen, som då var till sjös. Däri skulle han ha skrivit, att han hört, att hon sällskapade med andra män och uttalar ledsnad däröver. Fröken Persson hade för ett par granpar beklagat sig över, att fästmannen visat sig så svartsjuk, och hon sade sig av denna anledning se mörkt på framtiden. Hon hade haft för avsikt att taga till sig sin fader, som var ålderstigen och sjuk, och tänkte vidare att här öppna en affär.

Förlåtelsen.

För S. C. T. av Einar Cantzler.

Det var en härlig vårdag, med något i luften, som viskade om, att nu var kung Bore avsatt och vårens alla små andar som bäst kunde börja röja bort och fiffa upp för den strålande fru Sommar, som var i antågande med hela sin glänsande hovstat.

Faktum var emellertid, att solen sände sina strålar från en himmel så blå och strålande klar, att man omöjligt kunde se sig mätt på den, och att all snön var borta och här och där man till och med kunde se små gröna strån sticka fram.

Minsann var det inte en härlig dag!

Hundrade små och stora, i alla färger glänsande fjärilar fladdrade fram och tillbaka i solvärmen, förgäves letande efter de stora, feta och honungsgivande blommor, som komma först när sommaren på allvar gjort sin entré.

Sven Lidman hade aldrig sett en så vacker vårdag i sitt liv, och ändock var han hela tjugo år och alltså stora karlen. Varför kände han det så i dag? Varför var himlen i dag blåare och djupare än vanligt? Varför viskade sunnanvindarna i dag så ljuvliga ting i hans öra?

Han hade stigit upp tidigt på morgonen, medan det ännu var fruset av nattens kyla, och tagit på sig sina kläder samt smugit sig ut i det fria.

I djupa tankar hade han vandrat in i skogen, och just i skogsbrynet hade han plockat en blåsippa; där var bara en enda, men det var nog för Sven.

För honom var också endast en, Greta. Greta med sina violögon och sitt muntra löje. Greta med sin dansande gång och kysstäcka lilla smultronmun.

Och hon var hans, hans och ingen annans.

Och ändock var Gretas far hela socknens rikaste man. En stor gård hade han, mycket jord och skog samt en handelsbod.

Desslikes hade han ett ont samvete, Clas Eriksson. Det viskades, ja, det till och med storskreks ibland om att han hade många synder av skilda slag på sitt tigande samvete.

Sven Lidman var ganska vad man kallar barskrapad, och detta var han i mångt och mycket själv skuld till. Han var så olik andra, den gode Sven, stolt och ödmjuk på samma gång. Han var ödmjuk inför fattigt folk, men kom en storkaxe som Clas Eriksson, Gretas far, honom för nära, då skulle ni sett på honom!

Aldrig skulle det fallit honom in att böja sig för en sådan, en som han föraktade därför, att han inte hade rent samvete ens.

Men Greta hade han kär, trots allt.

— — —

"Sven!"

Det var Greta, som stod framför honom, röd och varm.

— — "Du måste komma och se far; han håller på att dö!"

Hand i hand gingo de så utan att säga ett ord.

En värfågel slog en försagd liten drill inifrån skogen, och solen gick plötsligt i moln.

Det var något som smalt bort inom Sven i den stunden; Gretas far låg ju på sin dödsbädd.

Å, vad han en gång hatat Clas Eriksson! Ända sen sina tidigaste pojkår var han medveten om, att det var han, som drev hans far att söka döden för egen hand, vilket sedan lade hans älskade mor på dödsbädden. Var det då omänskligt att hata, som han gjort — hata med hela sitt väsen? — — —

"Sven, du får förlåta mig," sade den döende mannen, och hans blick blev långt intensivare än hans ord, "jag vet, att du vill ha Greta; tag henne; jag har ingen rätt att välsigna er. — — Greta," fortsatte han därefter, "jag var hård mot din mor, men hon är död nu. Men hör, Greta, hon var god, hon har nog förlåtit mig, tror du inte det, Greta?"

"Jo, far," sade Greta med lugn röst, "lägg dig nu att sova, far."

"Ja, jag skall sova" — — —

Då föll ett stilla värregn därute, och all naturen jublade mot en gryende avlelsetid.

I denna härliga vårens tid drog Clas Eriksson sin sista suck.

SVENSKA TÄNDSTICKOR ÅTERERÖVRA INDIEN

Sveriges export nära tredubblad sedan i fjol.

Under världskriget blevo de svenska tändstickorna så gott som utträngda ur speciellt den indiska marknaden, och japanerna passade då på att lägga beslag på denna kund. Så har även förhållandet varit ända in på det sista året, men undan för undan kan man nu här iaktaga kraftiga förbättringar.

Enligt en rapport från svenska generalkonsuln i Calcutta till kommerskollegium har Sveriges export av tändstickor till Indien under april månad mer än fördubblats jämfört med samma månad i fjol. Exporten omfattar 323,000 gross i år mot 112 i fjol, nära tre gånger så mycket allt så. Generalkonsuln förtäljer vidare, att den japanska tändsticksexporten däremot minskats med nära 40 proc.

Det ser således glädjande nog ut, som om Sverige vore på väg att med stora steg återerövra den indiska marknaden, som berövats det under kriget på grund av fraktförhållandena och med inte fullt lojala medel. Ökningen i de svenska tändstickornas konkurrenskraft torde väsentligen ligga däri, att Tändsticksbolaget numera för indiernas behov framställer ett mindre format, varigenom stora fraktbesparingar uppstå, och varigenom alltså de svenska tändstickorna kunna säljas billigare än förut. De japanska tändstickorna ha däremot stigit i pris, icke minst till följd av att Japan håller guldvaluta.

Även Tjeckoslovakien håller på att återerövra sin marknad i Indien, som det förlorade på enahanda sätt som Sverige, men denna export är ännu jämförelsevis obetydlig.

LITET OM VÄRLDENS STÖRSTA RADIOSTATIONER

Då man talar om luru stark den och den radiostationen är, brukar man låta våglängden vara det avgörande. Detta är nog ej alldeles riktigt, men då detta betraktelsesätt vunnit så stor spridning och på det stora hela är riktigt ur jämförelsesynpunkt, kommer här nedan våglängden att väljas såsom index för radiostationernas styrka.

Den station, som nu för tiden regelbundet använder den största våglängden — 23,000 meter eller omkring 14 eng. mil — är den trådlösa telegrafstationen vid Bordeaux i Frankrike. Man kallar den Lafayette-stationen. Den byggdes av Förenta Staternas marin under kriget för att användas i kommunikation mellan Amerika och Frankrike och såldes efter krigets slut till fransmännen. Denna station sänder på trådlös väg meddelanden utan svårighet och praktiskt taget ögonblickligen över de 4,000 mil vatten och land, som skiljer Bordeaux från Washington; ja, man har till och med uppfattat meddelanden från stationen ända nere i Franska Ando-China, 6000 mil avlägset.

Om någon station skall kunna göra Lafayette äran stridig, så är det den trådlösa station, som Förenta Staterna nyligen byggt på Long Island, som, om len ej redan är starkare, kommer att bliva det, när stationen blivit fullt utbyggd. De näst längsta vågorna, som denna station kan utsända, äro 19,000 meter, d. v. s. nästan tolv mil, och stationen användes i handelsförbindelser med Tyskland, som ligger omkring 4,000 mil avlägset.

Så ha vi Förenta Staternas marinstation vid Annapolis, Maryland, vars kraftiga apparater utsända vågor av 17,145 meters längd (omkring 10.5 eng. mil). Amerikas marin har på Filippinerna en annan synnerligen stark radiostation, den så kallade Cavitestationen, vilken utsänder vågor på 13,900 meters längd. Annapolisstationen dirigeras från The Navy Building i Washington och utsänder meddelanden dygnet om över 5,500 mil. Med denna station kan man alltså nå de östra delarna av medelhavet. Dit kan man också komma andra vägen från Filippinstationen.

Förenta Staternas marin har det mest fulländade system av starka radiostationer av alla världens mariner. Söder om den stora Annapolisstationen finnes Gayaystationen, Porto Rico, som använder en våglängd av 10,-510 meter, vidare en annan vid Balboa, inom kanalzonen, vid Panama, som utsänder vågor av 10,110 meters längd. Östra delen av Stilla havet övervakas av stationer vid San Diego, Calif., samt en annan vid Puget Sound. Den förra använder vågor på 9,800 meter, den senare på 7,100. På Hawaiiöarna har Förenta Staternas marin upprättat två stationer, en med 11,500 meters våglängd, den andra med 8,875 meter. På Guam finnes en marinstation, som utsänder 9,145 meter långa vågor. Dessa stationer bilda tillsammans med Filippinstationen ett system, som omspänner hela jorden. Praktiskt taget överallt kunna Amerikas fartyg nås per trådlös väg från hemlandet.

Engelska marinen har inte något eget system av lantstationer utan använder det engelska postväsendets. Dessa poststationer ha emellertid förbindelse med varandra praktiskt taget runt hela jorden, men förbindelsen utmärker sig för mindre "hopp" än fallet är med Förenta Staternas marin. Stationerna äro därför ej så starka.

Bland de tolv trådlösa stationer, som komma efter Annapolis, vavd våglängden beträffar, tillhöra 7 Förenta Staterna och dess territorier. Dessa äro: Stationen vid Barnegat, N. J., 16,800 meter, St. James, Long Island, 16,465 meter, Kohuku, Hawaiiöarna, 16,300 meter, Tuckerton, N. J., 15,900 meter, Cavitestationen, Filippinerna, 13,900, och Brunswick, N. J., 13,600 meter och Bolinas, Kalifornien, 13,310 meter.

De fem utländska stationer, som tillhöra dessa tolv starkaste äro: Engelska stationen vid Leafield i närheten av Oxford, 15,500 meter, vid Caernarvon, Wales, 14,400 meter, en holländsk station på Java med 15,000 meter, en japansk station vid Iwaki med 15,000 meter samt en fransk station vid Nantes, Frankrike med en våglängd av 13,800 meter.

Några andra mera betydande stationer kunna även nämnas i detta sammanhang: Nauen, Tyskland, 12,-600 meter, Lyons, Frankrike, 12,500 meter, Stavanger, Norge, med 12,000 meter, Rom 11,000 samt en station vid Kairo, Egypten, med en våglängd av 13,300 meter.

Förenta Staternas armé har ett stort antal stationer över hela landet med våglängder av från ett par hundra upp till 10,000 meter. Förenta Staternas postväsende har likaledes ett stort antal stationer med våglängder i regel mellan 1,000 och 4,-000 meter.

Pest uppges ha utbrutit i Konstantinopel. Allt flera fall av kolera och tyfus rapporteras, och smittan tros komma från flyktinglägren.

SVENSKA CANADA-TIDNINGENS UPPLYSNINGSBYRÅ

giver GRATIS upplysningar om förhållandena för farmarbetare, hantverks- och industriarbetare, arbetsförtjänster, lediga platser, platser som önskas, land till salu, priser på land, fritt homestead land etc., etc.

Förfrågningar från Sverige och Förenta Staterna besvaras av

SVENSKA CANADA-TIDNINGENS UPPLYSNINGSBYRÅ
325 Logan Ave., Winnipeg, Man.

EMIL LÖVENDAHL
Svensk urmakare
Expert reperation av klockor. Orders från landsorten expederas omsorgsfullt.
500 Talbot Ave., Elmwood
Winnipeg, Man.